

شش کلاه تفکر

مقدمه

در این تکنیک به طور کلی با استفاده از شش سبک فکری، موضوع یا مسئله مورد نظر، بررسی می‌شود. برای هر یک از شش سبک فکری نیز یک کلاه با رنگی مخصوص در نظر گرفته شده است. در واقع رنگ کلاهها نمایانگر طرز تفکر و نگرش افراد می‌باشد.

دوبونو با ارائه تکنیک شش کلاه تفکر، سعی می‌کند به کسانی که دوره جمع می‌شوند، بیاموزد که تک‌بعدی فکر نکنند. به تفکر خود وسعت دهند و آنگاه به راه‌های خلاق بیندیشند. در نهایت با یک هماهنگی مدبرانه نتایج را طبقه‌بندی کرده و در تصمیم‌گیری از آن استفاده کنند.

احساسی

واقعیت

مثبت

فرایند

خلاقیت

منفی

در این تکنیک افراد با گذاشتن هر یک از کلاهها بر سرشان، سبک فکری‌شان را براساس رنگ کلاه‌شان تغییر می‌دهند. در واقع این افراد سعی می‌کنند نقش بازی کنند. یکی از مهمترین موانع تفکر در زمینه‌های مختلف، عملکرد تدافعی ما است. ما با گذاشتن هر یک از کلاهها بر سرمان، این فرصت را به خودمان می‌دهیم تا بدون تعصب و پیش‌داوری، در نقش خصوصیات فردی آن کلاه، درباره موضوعات مختلف فکر کنیم و حرف بزنیم.

کلاه سفید

کلاه سفید مربوط به واقعیت‌ها، اطلاعات و ارقام ملموس می‌شود. سفید، رنگی خنثی و منفعل است. کلاه سفید با موضوعات و شکل‌های انفعالی سر و کار دارد. کسی که این کلاه را بر سر گذاشته، واقعیت‌ها را بدون هیچ‌گونه قضاوتی مورد کنکاش قرار می‌دهد. مثل یک کامپیوتر که بدون دخالت دادن احساسات و عواطف، و فقط براساس داده‌ها عمل می‌کند و نتیجه را ارائه می‌دهد. فردی که این نقش را بازی می‌کند واقعیت‌ها را بی‌طرفانه بیان کند و تفاسیر و تحلیل‌ها کاری نداشته باشد.

کلاه قرمز

کلاه قرمز به عکس کلاه سفید، متکی بر احساسات است. رنگ قرمز نشانه خشم، شور و هیجان است. در کلاه قرمز بینش هیجانی و جنبه‌های احساسی و غیراستدلالی مدنظر می‌باشد. در واقع این رنگ کلاه ابزار مناسبی برای بیرون ریختن احساسات است. این احساسات است که تفکر ما را شکل می‌دهد و آن را با نیازهای ما و مقتضیات زمانه متناسب می‌کند. استفاده از کلاه قرمز به متفکر فرصت ارائه احساساتش در مورد موضوع مورد بحث را می‌دهد.

کلاه سیاه

در تکنیک شش کلاه تفکر، کلاه سیاه به‌طور خاص روی نظرات منطقی منفی تاکید دارد. رنگ سیاه نشانه منفی‌نگری و افسردگی است. بنابراین فردی که با این رنگ کلاه در جلسه حضور پیدا می‌کند، جنبه‌های منفی و بدبینانه موضوع را ابراز می‌کند. صاحب کلاه سیاه یادآوری می‌کند که موضوع مورد بحث با تجارب یا دانش موجود در آن زمینه سنخیت ندارد. او دلایل عدم موفقیت و شکست را برمی‌شمرد.

کلاه زرد

کلاه زرد تفکر سازنده مثبت را نمایندگی می‌کند. زرد نشانه آفتاب و مثبت است. تفکر فرد صاحب کلاه زرد بر محاسن و مزایا استوار است. وی همیشه جنبه‌های مثبت و خوشبینانه موضوع مورد بررسی قرار می‌دهد. می‌توان گفت که گرایش‌های کلاه زرد درست نقطه مقابل تمایلات کلاه سیاه است. هر چه کلاه سیاه منفی‌نگر کلاه زرد مثبت‌اندیش است.

کلاه سبز

کلاه سبز سمبل تفکر خلاق و تفکر جانبی است. رنگ سبز نشانه رویش و باروری است. به همین جهت از کلاه سبز برای ابراز ایده‌ها و راه‌حل‌های جدید و خلاقانه استفاده می‌شود. صاحب کلاه سبز از نظرات کهنه و

تکراری گریزان است و از نظرات نو و متفاوت استقبال می‌کند. این کلاه به تغییر علاقه‌مند است و بنابراین روی تغییر و تحول متمرکز می‌شود.

کلاه آبی

کلاه آبی آخرین کلاه تکنیک شش کلاه تفکر است. این کلاه روی تفکر متمرکز است. بنابراین وقتی کسی کلاه آبی را بر سر می‌گذارد دیگر در مورد یک «موضوع» فکر نمی‌کند، بلکه در مورد «تفکر» درباره یک موضوع فکر می‌کند. این کلاه کنترل‌کننده و سازمان‌دهنده اندیشه‌ها است. در واقع کسی که این کلاه را بر سر گذاشته، نظرات بقیه کلاه‌ها را مورد ارزیابی قرار داده و سازمان‌دهی می‌کند. در ضمن رنگ آبی سرد است.

نتیجه

این نوع تفکر نظام‌مند کمک می‌کند تا از مشغله‌های فکری در هم ریخته (یا تفکر اسپاگتی گونه!) رهایی یابیم و چالش‌های مختلف را از زوایای مختلف بررسی کنیم. این روش به ویژه در حل مسئله و تصمیم‌گیری گروهی بسیار مفید است و به هم‌اندیشی کمک می‌کند. زیرا، با درک نقش هر یک از کلاه‌ها، همه به اهمیت دیدگاه‌های مکمل پی می‌برند و یک سبک تفکر به دیگر سبکها برتری داده نمی‌شود.